

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt IX. Idem Cant. (a) Archiepiscopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

non ignores 15. hoc lit. cap. in apibus 7. quest. 1. cap. univ. 8. final. 10. quest. 3. cap. final. 21. q. 2. quia reputatur absurdum, ut unum corpus duo capita habeat, ut docetur in cap. quoniam 14. de offic. Ordin. illic: *Ne una, eademque civitas, sive diocesis, diversos Pontifices habeat, tanquam unum corpus diversa capita.* Illustrant latè Pereyra de emptione & vendit. cap. 26. num. 21. Bellarminus de Romano Pont. lib. 1. cap. 1. Simanchas de repub. lib. 3. cap. 2. & 3. Petrus Gregorius eod. tract. lib. 5. cap. 3 & 4. meritò ergo Patres Concilii Turon. prohibuerunt sectionem præbendarum; beneficiorumque divisionem.

5.
Disolvitur
ratio dubi-
randi.

Nec obstat dubitandi ratio suprà adducta; nam licet regulariter prohibita sit sectio præbendarum, quia tam majores, quam minores præbendæ debeant in sua integritate manere, vitia tam in capite, quam in membris unitatem servet Ecclesia; tamen quando auctæ fuerint Ecclesiæ facultates, poterit augeri præbendarum numerus; cap. cum M. 9. de constit. cap. una 33. de v. s. siquidem hæc regula Concilii Turonens. limitationem patitur, nisi ad iusta causa præbendas dividendi, constituendi que plures ex una, cap. vacante 26. hoc lit. cap. 3. de Eccles. edific. ideoque ubi utilitas Ecclesiæ id postulat, & præbendæ opibus abundant, iustè eas vacantes dividit Episcopus, ut docet Innocentius III. lib. 1. regestr. 13. epist. 50. ibi: *Gausfridus Eboracensis Archiepiscopus, de quadam magna præbenda duas instruit;* ubi notavit Bosquetus. Sicut enim licet generaliter prohibitum sit, ut collator non possit conferendo beneficium partem fructuum unius, vel plurium annorum sibi reservare, cap. prohibemus, de censibus; tamen id ex summa necessitate, & Pontificis licentia fieri valet, cap. penult. de v. s. & Joannem XXII. & Benedictum XI. sæpe sæpius in subsidium belli adversus fidei hostes partem fructuum beneficiorum reservasse, refert Cironius ad tit. ut eccles. beneficia dividi possint: quo modo sectionem beneficiorum in diocesis Palent. Calagur. & Burgenfis defendit Salcedo d. lib. 2. de lege polit. cap. 19. inde etiam ex iustis causis pensiones constitui possunt. Solorzanus tom. 2. lib. 27. cap. 3. num. 27.

6.
Exponitur
cap. cum
venisset, de
vestit. spol.

Primò superiori assertioni obstat textus in cap. cum venisset 9. de vestit. spol. ubi Archiepiscopus Eboracensis beneficium certo clerico contulit, reservatâ pensione annuatim solvenda cuidam monasterio; ita ut defuncto ipso posses-

fore plenè Ecclesia illa ad monasterium illud spectaret; & supponitur omnia ea ritè peractâ fuisse ab Archiepiscopo: ergo quia Episcopus potest dividere beneficium, partem uni, & aliam partem fructuum alii assignando. Cui difficultati facilè satisfaciemus si supponamus in eo calu Archiepiscopum ex iusta causa Ecclesiæ monasterio concessisse, ut facere potest, cap. 4. de donat. & consentiente ipso possessore pensionem impostam fuisse; quod totum auctoritate Pontificia firmatum fuit, quæ confirmatio in eo textu præcessit, ut ex ejus integra constat: unde virtute ipsius confirmationis quid mirum, ut beneficium possit dividi, & mortuo ejus possessore in perpetuum monasterio adjudicari.

Secundò opponitur textus non vulgò notus in cap. relatum 12. de testam. in illis verbis: *Ubi autem in loco defuncti tantum unus est ordinandus.* Ex quibus facilè deducitur, aliquando siam in locum defuncti, ad ejus beneficium plures eligi, ordinatque posse: ergo quia una Ecclesia dividi inter plures valet. Pro cuius difficultatis solutione dicendum est, verba proximè relata esse accipienda juxta materiam, de qua agebatur, videlicet ut si defunctus habebat ultra præbendam simul administrationem Ecclesiæ, quia illi succedunt novus beneficiarius, & simul Capitulum Ecclesiæ, cujus administrationem gerebat, bona Capitulo debentur; si autem administrationem non habebat, quia tunc unus tantum; videlicet qui in ejus locum ordinatur, succedit, illi tantum bona defuncti reservantur, juxta ea quæ dicemus in cap. 1. de testament. non tamen ex eo textu probatur in locum unius beneficiarii plures eligi posse.

Tertiò opponi potest textus in cap. proposuit 6. de filius presby. in illis verbis: *Ita quod præfatus R. medietatem omnium beneficiorum prædictæ Ecclesiæ eidem in suo ordine serviendo pacificè debeat ordinare.* Ex quibus apertè liquet, unam Ecclesiam inter duos dividi posse: ergo non rectè in præsentis sectio præbendarum prohibetur. Cui difficultati facilè respondetur, si observetur totam illam decisionem procedere ex speciali gratia & dispositione Pontificia; siquidem ipse Alexander III. magna æquitate ductus, eam fructuum divisionem in ea specie fecit ex iusta causa; unde rectè potuit beneficium in eo casu dividi.

7.
Exponitur
cap. vna
de testam.

8.
Exponitur
cap. proposuit
de filius
presby.

CAPUT IX.

Idem Cant. (a) Archiepiscopo.

Relatum est auribus nostris, quod cum dilectus filius noster Jac. in Ecclesia tua per te canonicè sit institutus, & in Choro, Capitulo, & aliis, quorum communis est usus, plenam sicut Canonicus habeat potestatem, nondum præbendam sibi juxta promissionem tuam assignare curasti, licet post promissum tuum plures præbendæ in ipsa Ecclesia vacasse dicantur. Quoniam igitur dignum est, & consentaneum rationi, ut postquam canonicus est institutus, & à te habuit in promissis de conferenda sibi prima præbenda, cum in Ecclesia tua vacaret, debeat præbendæ integritate gaudere, præsertim, cum sicut nobis proponitur, literatus sit, & discretus: s. t. per A. l. p. m. quat. si idem Jac. in Ecclesia tua est Canonicus institutus, &

& in Choro, Capitulo, & in aliis, quorum communis est usus, potestatem sicut Canonicus habet, et præbendam, si qua de antiquis in Ecclesia ipsa nunc vacat, vel cum ibi primò vacaverit, omni oc. & contr. cessante, secundum promissionem tuam concedas liberaliter, & assignes: ita quod de constantia, & gravitate possis meritò commendari, & nos propter hoc iterato scribere tibi non compellamur, quia non est congruum, ut præbendâ careat, qui in Canonicum noscitur esse receptus.

NOTÆ.

(a) *Cantuariensis.* Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 11. de Ecclesia Cantuariensi jam nonnulla notavi in cap. 2. de rescriptis.

COMMENTARIUM.

Ex hoc textu communiter deducitur: *Receptio in Canonicum, & in fratrem, præbendam quancitò esse assignandam, præcipue si illi promissa fuit tempore receptionis.* Quæ assertio valde difficilis est, dum supponit promissionem præbendæ nondum vacantis valere, & adimpleri debere, cum expressè cautum sit ab ipso Alexandro III. in ipso Concilio Lateran. ut nullum beneficium promittatur antequam vacet, cap. 2. cap. extenore, cap. relatum. de concess. præbend. cap. 2. eod. tit. lib. 6. cap. dilectus 19. cap. dilectus 29. hoc tit. Igitur Archiepiscopus Cantuar. in præsentis casu, cum non possit promittere præbendam vacantem, cogi non debebat huiusmodi promissionem adimplere. Etiam difficilis est textus iste, dum supponit recepto in Canonicum necessariò præbendam proximò vacantem deberi, cum certum sit canoniam sine præbenda consistere posse, cap. cum M. de consuet. cap. in nostra 32. de rescriptis, cap. dilectus, hoc tit. cap. si us cui 29. hoc tit. in 6. cap. final. §. in illis de concess. præbend. lib. 6. Igitur recepto in Canonicum necessariò præbenda conferri non debet.

Adhuc tamen si rectè perpendatur præsens decisio, magna nititur juris ratione, petita, tum ex eo, quod cum Canonicus virtute receptionis in fratrem, habeat sedem in Choro, & locum in Capitulo, divinisque intersit officiis, ut probavi in cap. 1. hoc titulo, ubi adduxi differentiam inter canoniam & præbendam; & tantum virtute ipsius receptionis distributiones quotidianas lucretur, cap. dilectus 19. hoc tit. quæ inter fructus ecclesiasticos non enumerantur, cap. dilectus 27. cap. licet 32. hoc tit. probavi in cap. de cetero, de clericis, non resid. & qui altari servit, de altari vivere debeat, ac fructibus ipsius Ecclesiæ sustentari, ut infra dicemus in cap. cum secundum, hoc tit. meritò Alexander III. jubet Archiepiscopo Cantuar. ut Jacobo recepto in Canonicum, & in fratrem, præbendam proximè vacantem conferat, ut in simili casu docetur in cap. dilectus, cap. cum super, de concess. præbend. cap. si clericus 11. cap. si postquam 13. cap. si us cui 39. de præbend. lib. 6. cap. si capitulo, cap. si soli, cap. final. de concess. præbend. lib. 6. Accedit ratio specialis, præcipuaque huius decisionis; nam cum Richard. Archiepiscopus Cantuar. promississet Jacobo præbendam proximè vacantem tempore receptionis in Canonicum, & in fratrem, promissioque hæc honesta, & possibilis esset, debebat illam adimplere, ex l. i. ff. de pactis, cap. 1.

§ 3. junctis ibi adductis, eod. tit. Rectè ergo Alexander III. Archiepiscopo Cantuarien. jubet, ut Jacobo præbendam proximè vacantem conferat, quam se illi collaturum promiserat.

Nec obstat difficultas supra adducta, cui variis modis DD. satisfacere intendunt. Glossa 1. Immola, Anania, Decius, & alii, quos refert & sequitur Barboza in præsentis, num. 2. existimantur promissionem præbendæ proximè vacantem in præsentis sustineri, quia non tam promissio hominis, quam canonis erat; siquidem Canonicus in fratrem recepto debetur præbendam proximè vacatura, ex juris dispositione; unde promissio in præsentis facta ab Archiepiscopo valuit, quia juris regulis consona, conformisque erat; quia cum tantum expressisset, quod tacitè inerat, non mutavit naturam actus, l. 3. ff. de legat. 3. cap. significasti, de elect. Unde in præsentis promissio potiùs à lege, quam ab homine censetur facta, nec ex ea aliud jus queritur Jacobo, quam illud, quod à jure sibi competeat, ex d. c. cum M. de consuet. cap. si postquam, de præbend. in 6. notavit Valelius consult. 72. unde cum hæc promissio legi potiùs, quam homini accepto feratur, nihil mirum si non obstante Concilio Lateran. dispositione sustineatur. Nec hanc solutionem offendit textus in cap. dilectus 19. hoc tit. ubi videtur probari, promissionem præbendæ proximè vacaturæ, etiam recepto in Canonicum inutilem esse ex eo, quod expectare præbendam vacantem repugnat Concilio Lateranensi. Nam huic difficultati respondendum est cum Immola, & Decio in præsentis, promissionem, de qua in eo textu, ideo inutilem esse, quia facta fuit non in consequentiam receptionis in Canonicum, sed potiùs principaliter ante receptionem; fuit enim facta in ipsa compositione, quam constat intervenisse ibi ante receptionem: unde cum facta fuisset ab homine, non à canone, hæc enim non aliter fit quam præcedente receptione, spiritum non est si contraria sit dispositioni Concilii Lateran. Nec etiam superiorem interpretationem evertunt textus in cap. tue 20. cap. dilectus 25. hoc tit. ubi probari videtur, quod nec etiam receptionis ratione potuit receptus expectare consequenter præbendam primò vacantem. Quam difficultatem licet agnovisset Decius in præsentis, num. 5. eam tamen insolutam reliquit. Nec felicius alii, dum illorum iurium sententiam accepto fuerunt nullitati receptionis, de qua ibi; quæ expositio si vera esset, ineptè Pontifex affirmaret, Canonicum manere sub expectatione præbendæ primò vacaturæ; quandoquidem si receptio nulla erat, utique præbenda non posset deberi virtute illius receptionis, argumento legis non dubium, C. de legibus. Quare verius dicendum est, in dictis iuribus non rejici, nec improbari expectationem præbendæ primò vacaturæ in genere, sed in specie, id est, certi hominis; quod aperte colligitur

3.
Referretur
hujus sex-
tus iurati-
onem.

gitur ex serie eorum jurium, ubi proponitur, duos expectasse eandem præbendam, ad quam simul fuerant electi; quam electionem ut Pontifex impugnet, arguit ab evitando duplici absurdo, subijcitque, nec utrique eam præbendam conferendam esse, ne lectio præbendarum admittatur, contra supra tradita proximo commentario; nec item alteri tantum, ne contingat alium manere sub expectatione præbende ejusdem, ex jure præcedentis electionis: unde expectatio talis merito in prædictis juribus improbat. Veram hæc communis interpretatio hujus textus convincitur ex illis verbis, *promissionem tuam*; & ibi, *et à te habuerit in promissis*: ex quibus deducitur, obligationem Archiepiscopi Cant. non tam referri ad juris necessitatem, quam ad promissionis implementum, cum sæpe scriptis Alexander referat promissam esse præbendam, & promissionem esse adimplendam. Hac ergo solutione omittâ Cironius ad titulum *de concess. præbend.* existimavit, textum hunc esse referendum ad tempora Alexandri III. ante Concilium Lateran. quo prohibita fuit hujusmodi promissio beneficii nondum vacantis; unde cum ante prohibitionem similis promissio admittetur, ideo Alexander III. eam adimplendam esse ait. Sed hæc solutio, præterquam quod divinatoria est, cum non constet an hæc decisio præcessisset Concilium Lateranense, an postea emanasset, credi non potest compilatores primæ, & sextæ collectionis compilasse decisiones ipsiusmet Pontificis sibi contrarias, cum si præsens derogata erat, quæ utilitas ejus compilationis? Quare his omittis, pro hujus textus vera interpretatione sciendum est, varia fuisse pro temporum diversitate observata, & statuta circa promissionem beneficii nondum vacantis. Primum tempus fuit, quod sicut hodie beneficiorum plenissima potestas ad summum Pontificem spectabat, *cap. omnes 22. dist. cap. cuncta 9. quæst. 3.* ita ad Episcopum institutio in minoribus spectabat, *cap. omnes 16. q. 7.*

& collatio præbendarum ad ipsum, vel ejus Capitulum pertinebat, *cap. dudum 22. cap. cum Ecclesia, de elect.* Secundum tempus fuit Concilii Lateranensis celebrati sub Alexandro III. quo prohibita fuit promissio certi beneficii nondum vacantis, de qua in *cap. nulla 2. de concess. præbend.* ubi dicemus. Tertium tempus fuit Innocentii III. ampliantis prædictam prohibitionem, ita ut talis promissio incerti beneficii non admittetur, nisi sub illâ clausula, *cum potuerit*; vel, *cum facultas se obtulerit*, ut in *cap. cum dilectus 19. hoc tit. cap. ex tenore, cap. ad aures, de concess. præbend.* Sed quia sub illâ clausula illicita fiebant pactiones, Bonifacius VIII. omnino prohibuit promissionem beneficii nondum vacantis, directè, vel indirectè, etiam sub illâ clausula factam, *cap. 2. de concess. præbend. lib. 6.* juxta quam temporum seriem faciliè textus hic accipitur, & adducta difficultas dissolvitur; cum enim temporibus Alexandri III. tantum prohibita esset promissio certi beneficii nondum vacantis, non verò incerta præbende, ideo in præsentis specie promissio futuræ præbende incerta nondum vacantis sustinetur; at verò in dicto *cap. dilectus 19.* etiam talis promissio improbat, quia jam damnata erat per Innocentium III. Nec obstat augmentum ipsius difficultatis, nam verum est, Canonicum absque præbenda stare posse, cum præbenda adhuc non vacavit, non vero postquam vacavit, aut occasio promissionis se obtulit; quia tunc quamprimum potest, debet illi præbenda conferri, *cap. final. de concess. præbend. lib. 6.* ut qui virtute receptionis jus ad præbendam tantum habebat, jus in re per ejus collationem assequatur. Duerenus *lib. 2. de sac. eccles. cap. 8.* Ludovicus Gomez in *regul. de expectat. num. 38.* Staphileus de *litteris gratia, titul. de expectat. num. 40.* Ojeda de *incomparib. benef. cap. 12. p. 1.* unde in præsentis merito Alexander III. decrevit recepto in Canonicum, & in fratrem præbendam primò vacaturam conferendam esse.

CAPVT X.

Idem (a) *Canonicis regularibus, & monachis Eborac. dioc.*

Avaritiæ, quæ est idolorum servitus, (b) ii debent radicem studiosius extirpare, qui sæculi vanitatibus renunciantes, Domino elegerunt in religionis habitu ministrare. Intelleximus quod in Ecclesiis vestris, de quibus certas pensiones consuevis percipere, portiones, vel antiquos redditus minorastis, quos nonnulli clerici Ecclesiarum ipsarum olim habuisse noscuntur. Unde quoniam hoc ex radice avaritiæ, & cupiditatis procedit, quam debetis modis omnibus evitare: d. v. p. A. s. præc. mandamus, quatenus, si quas portiones, vel antiquos redditus clericorum sine consensu Archiepiscopi vestri minuere, vel parccias dividere præsumpseritis, ad integritatem pristinam revocetis.

NOTÆ.

1. (a) *Canonicis regul.* Ita legitur in prima collectione, *sub hoc tit. cap. 10.* & post Concil. Lateran. *p. 13. cap. 1.* Canonici regularem vitam in communitate jam à quinto sæculo Ecclesie agentes, ad differentiam Canonicorum, qui extra communitatem debebant, regulares dici cœperunt, ut probant Chopinus *lib. 1. de sacra*

pol. tit. 3. num. 6. Pennotus *lib. 2. histor. canonic. regul. cap. 1.* Sed cum Canonicus à canone, qui latinè regula est, dicatur, aliqui improbant hanc geminatam in occupationem, quasi canonicum regularem dicere idem sit, ac regularem regularem appellare. Ludovicus Vives in *notis ad Divum Augustinum, lib. 3. de civit. Dei, cap. 15.* Idem, inquit, est regularis, quod canonicus, à canone Greco. Hinc quidam monachi D. Augustini,